

În zilele de 6 și 7 septembrie 1971 s-au desfășurat, la Cluj, lucrările celei de a doua consfățuiri a ornitologilor din România, organizată de Academia R.S. România — Comisia monumentelor naturii, prin filiala din Cluj a Academiei și Subcomisia pentru ocrotirea monumentelor naturii din Cluj.

La lucrări au participat numeroși ornitologi din muzee, institute de cercetări, universități etc.

Prima ședință a fost deschisă de acad. Emil Pop, care a subliniat în cuvîntul său importanța cercetărilor ornitologice pentru economie și ocrotirea mediului. Au fost prezentate referate privind numele populare de păsări, recensămîntul păsărilor

răpitoare, inelarea păsărilor în România, perspectivele Centralei ornitologice române, ocrotirea păsărilor în țara noastră, precum și numeroase alte comunicări științifice.

Participanții au pus bazele Asociației ornitologilor din R.S. România, care a fost numită „Branta” (după numele speciei *Branta ruficollis*, raritate europeană care vine de cîțiva ani în număr mare în Dobrogea), semnînd actul de constituire și aprobînd statutul asociației, la care pot adera și alți iubitori sau ocrotitori ai păsărilor. În rezoluția finală a Consfățuirii au fost propuse noi măsuri de cercetare, ocrotire și popularizare a păsărilor.

M. TĂLPEANU

PROFESORUL CONSTANTIN MOTAȘ, LA 80 DE ANI

Prezentarea, chiar foarte sumară, a prodigioasei activități desfășurate de decanul biologilor români, profesorul Constantin Motaș, este greu de realizat căci domnia sa face parte din acea restrînsă categorie de savanți care, pe lîngă deosebite calități de cercetători, sînt și excelenți organizatori de instituții științifice și animatori ai vieții culturale.

Constantin Motaș s-a născut la Vaslui la 21 iulie 1891 și, după ce urmează clasele primare și primele clase gimnaziale în orașul natal, trece la Liceul Național din Iași pe care îl termină în 1911.

Se înscrie apoi la Facultatea de Științe din capitala Moldovei, ale cărei cursuri le absolvă în 1915, luîndu-și în mod strălucit licența. Apreciat drept un element excepțional de către profesorii Paul Bujor și Ioan Borcea, este numit asistent la catedra profesorului I. Borcea, funcționînd o perioadă și ca profesor suplinitor la Școala Normală „Vasile Lupu”. În 1921 este avansat șef de lucrări și apoi conferențiar suplinitor.

Parelel cu activitatea didactică, desfășoară o susținută muncă de cercetare și în 1923 publică, în colaborare cu W. Knechtel, *Fauna coleoptelilor din apele dulci din țara noastră* și, singur, *Acariens d'eau douce de Roumanie*, prima contribuție la studiul hidracarienilor, din lunga serie de lucrări asupra acestui grup, în care prof. C. Motaș este o autoritate mondială.

În 1926, primește o bursă de studiu în străinătate, lucrînd un timp la Institutul de zoologie al Universității din Basel, apoi în Franța la Universitatea din Grenoble, unde urmează cursurile de hidrobiologie și piscicultură și își pregătește lucrarea de doctorat.

La 4 iulie 1928 își susține, în fața unei comisii prezidate de prof. L. Léger, teza cu subiectul: „Contributions à la connaissance des hydracariens français, particulièrement du Sud-Est de la France” (374 p.), primind calificativul „très honorable”.

Această lucrare, apreciată ca „cea mai importantă contribuție la studiul hidracarienilor din Franța”, l-a încadrat pe prof. C. Motaș în pleiada de străluciți biologi români care au lăsat urme adinci în biologia franceză.

Întors în țară, prof. C. Motaș își desfășoară activitatea în trei direcții: hidrobiologie, piscicultură și entomologie, împletind în mod strălucit cercetarea fundamentală cu cea aplicativă. Amintim astfel lucrările pe care le realizează împreună cu elevul său ing. V. Anghelescu, *Punerea în valoare a apelor de munte* (1939) și *Cercetări hidrobiologice în bazinul râului Bistrița* (1944), în care sînt prezentate, pentru prima dată la noi, metodele științifice de valorificare a apelor de munte.

Prof. C. Motaș este considerat ca unul dintre creatorii bazelor teoretice ale studiului faunei acvatice subterane, cum se exprimă cel mai de seamă ecolog francez, Claude Delamare Deboutville (1960).

În cele peste 230 de lucrări publicate, multe din ele consacrate hidracarienilor din diferite regiuni ale globului, se găsesc descrierile a numeroase specii noi pentru știință.

Dar numele prof. C. Motaș este legat și de cele două mari muzee de științe naturale ale țării, din Iași și București.

Conduce Muzeul de Istorie Naturală din Iași, din 1936 pînă în 1944, renovînd clădirea și sistematizînd colecțiile.

Obține pentru muzeu și etajul inferior, instalînd aici o frumoasă bibliotecă cu sală de lectură.

În 1944, murînd Dr. Gr. Antipa, este chemat la Muzeul de Istorie Naturală din București, pe care-l află într-o stare jalnică, ca urmare a bombardamentului din aprilie 1944. I-a trebuit prof. C. Motaș o energie deosebită pentru a găsi, în acea perioadă grea pentru țară, fondurile necesare refacerii și materiale de construcție.

Izbuteste totuși — ajutat de dr. M. Băcescu, Dr. M. Paucă și ing. T. Dumitrescu — să salveze muzeul și să-l redea, după câțiva ani de muncă grea, publicului.

Tot atunci, prof. C. Moțaș reușește să obțină fondurile necesare achiziționării colecției de lepidoptere a lui Aristide Caradja și să transporte la București acest neprețuit tezaur științific.

Organizator deosebit, prof. C. Moțaș a înființat o serie de periodice. Sub direcția sa au apărut 3 volume din lucrările Stațiunii Zoologice Marine Agigea (1938, 1939, 1941), 2 volume cu lucrările Stațiunii Zoologice Sinaia (1944, 1948) și primele 2 volume publicate de Institutul de Speologie „E. Racoviță” (1963), toate, institute pe care le-a condus un timp, cu multă competență.

În prezent este membru al colegiului redacțional al revistei internaționale „Acarologia” (Paris) și „International Journal of Speleology”.

Ca o recunoaștere a activității sale deosebite, în 1963 prof. C. Moțaș este decorat cu Ordinul Muncii, iar în 1964 i se conferă titlul de „Om de știință emerit”.

Dacă adăugăm la toate acestea și lucrările sale de istorie a științei, de memorialistică, activitatea deosebită în popularizarea științei, rarul talent de desenator, sperăm că am reliefat cât de cât activitatea multilaterală a prof. C. Moțaș.

Luîndu-ne îngăduința de a-l felicita pe prof. C. Moțaș, în numele naturaliștilor din Muzeul „Gr. Antipa”, pentru cei 80 de ani împliniți, îi urăm sănătate și viață lungă în rodnică sa activitate.

Alexandru MARINESCU

PETRE DIACONU: LES PÉTCHENÈGUES AU BAS-DANUBE

Ed. Acad. R.S. România, București, 1970, 158 p.

Sub numărul 27 *Biblioteca Historica Romaniae* pune la dispoziția specialiștilor lucrarea cercetătorului Petre Diaconu de la Institutul de Arheologie al Academiei R.S. România consacrată pecegenilor la Dunărea de Jos.

Preocupări științifice desfășurate mai bine de două decenii în domeniul cercetării feudalismului timpuriu balcanic au permis autorului să elaboreze o valoroasă lucrare cu un pregnant caracter inedit. Coordonatele de bază pe care se desfășoară analiza evenimentelor de la începutul sec. al X-lea pînă în ultimul deceniu al secolului următor izvorăsc dintr-o vastă documentare și din interpretarea logică a informațiilor scrise privind fenomenele politice și sociale din Peninsula Balcanică.

Lucrarea, prefată de prof. univ. Gh. Ștefan, cuprinde, în afară de introducere, un număr de 18 capitole. Ceea ce se cuvine a fi menționat de la început este faptul că deși autorul a tratat fiecare din aceste capitole de sine stătător, parcurse în succesiunea lor ele dau o imagine unitară asupra secolelor IX—XI la Dunărea de Jos. Dialogul dintre P. Diaconu și istoriografia română și străină consacrată acestei perioade asigură una din trăsăturile principale ale întregului volum. Autorul uzează de două categorii de argumente: rezultatele cercetărilor arheologice la care a participat din plin în special în stațiunile dobrogene, și o interpretare nouă a unora din izvoarele bizantine contemporane.

De la primul capitol intitulat „L'apparition des petchenègues sur le Bas-Danube et leurs premières incursions” pînă la penultimul „Où localiser Ozolinnè?” autorul pune față în față ceea ce s-a știut despre autohtoni și pecegeni și ceea ce a adus nou istoriografia noastră contemporană. Astfel P. Diaconu respinge ipoteza sosirii noilor migratori la Dunăre la sfîrșitul secolului al IX-lea și, bazîndu-se pe numeroasele descoperiri arheologice, îi plasează pe aceștia în Moldova, în primele decade ale secolului X. La jumătatea aceluia veac pecegenii controlau tot litoralul septentrional al Mării Negre, de la vărsarea Niprului pînă la gurile Dunării.

Capitolele următoare permit autorului să aducă în atenția cititorilor importante rezultate ale săpăturilor din cetățile și așezările feudale timpurii din Dobrogea și din Cîmpia română. Concluziile sale, pe deplin justificate, subliniază inexistența mărturiilor pecegeze în cultura materială Dridu din secolul X. Teza se confirmă de fapt și pe teritoriul Bucureștilor și în împrejurimi unde, în pofida unor ample investigații arheologice, nu a putut fi surprins nici un indiciu asupra prezenței căldărilor așa numite pecegeze în secolele IX—X. Pentru Dobrogea P. Diaconu reia unele ipoteze privind ultima etapă de înflorire a fortificațiilor de la Garvăn, Capidava ș.a. propunînd datări deosebite decît cele formulate în rapoartele arheologice anterioare.